

Vägledning för 10-årsutvärdering

Tio år efter att ett biosfärområde utnämns ska en utvärdering genomföras. Utvärderingen utgörs av en rapport från den aktuella organisationen och grundar sig på de kriterier som definieras i stadgarna för världsnätverket för Unescos biosfärområden, det sk *Statutory Framework of the World Network och Biosphere Reserves*. Utvärderingen skickas av den nationella Programkommittén till MAB-Sekretariatet i Paris. Syftet med utvärderingen är ge den globala styrelsen för biosfärprogrammet (*MAB-ICC=International Co-ordinating Council*) möjlighet att granska hur varje biosfärområde uppfyller kriterierna i stadgarna, i synnerhet de tre funktionerna: bevara, utveckla och stödja.

Biosfärområdenas 10-årsutvärdering är ett tillfälle att sammanfatta vad som gjorts och samtidigt utvärdera effekten av biosfärområdets tvärsektoriella arbetssätt. När utvärderingen tas fram, är det viktigt att det är en transparent och inkluderande process. 10-årsutvärderingen syftar till att rekonfirmera åtaganden , samt att skapa stöd, engagemang och intresse för kommande 10-årsperiod.

Nationella Programkommittén rekommenderar att tydliga kopplingar till Agenda 2030, FNs globala hållbarhetsmål och Biosfärprogrammets Lima Action Plan görs.

Tidsplan - året inför att 10-årsutvärderingen lämnas till MAB sekretariatet:

September: Avstämningsmöte med Programkommittén – Hur ser planen för genomförande av 10-årsutvärderingen ut? Finns resurser tillgängliga, finansiella och personella? Finns någon projektorganisation eller arbetsmodell? Hur ser kommunikationsplanen ut?

December: Rapportering till Programkommittén – Hur fortskrider processen? Hur långt har ni kommit i utvecklingen av biosfärområdets handlingsprogram? Är några kapitel klara?

Februari: Version 1 klar, Peer review av kollegorna i Biosfärrådet, Programkommittén informeras, lokal och regional förankring av version 1 med möjlighet för samverkanspartners att bidra till utvärderingens innehåll.

Mars: Version 2 klar, skickas till Programkommittén för kännedom.

April: Utvärderingen är färdigförankrad med biosfärområdets centrala samverkanspartners, så som t ex länsstyrelser och regioner, universitet och högskolor, lokala föreningar, näringslivsnätverk, m fl.

April: Biosfärområdets styrelse/styrgrupp godkänner 10-årsutvärderingen.

Maj: 10-årsutvärderingen förankras i berörda kommunstyrelser, eller instans av motsvarande paritet. Översättning påbörjas .

Juni: För information och förankring i Kommunfullmäktige

Juli: Stödjande dokument och underskrifter samlas in

Augusti/September: Beslut av Programkommittén, engelsk version klar

30 September: Deadline för inlämning till HQ MAB-sekretariatet

Plan för genomförande

1. Genomgång av litteratur och tidigare dokumentation, så som verksamhetsberättelser, rapporter projektredovisningar.
2. Intervjuer och konsultation med personer och organisationer som är/varit en del av verksamhetens organisation, så som biosfärkontor, nuvarande och tidigare styrelseledamöter, arbets- /fokusgrupper etc.
3. Intervjuer och konsultation med externa organisationer och aktörer som bidragit till uppdraget att vara ett modellområde.
4. Tillsättning av tematiska dialoggrupper
5. Sammanställning av material och resultat från intervjuer och dialoggrupper
6. Förankring av version 1
7. Inkomna svar och synpunkter processas till slutlig version
8. Förankring och beslutsprocesser
9. Översättning

Lärdomar från Kristianstads Vattenrike

Hittills har en 10-årsutvärdering genomförts i Sverige och erfarenheterna från Kristianstads Vattenrike är värdefulla för kommande utvärderingar.

Vissa saker tar mer tid än vad man tror

Vattenriket påbörjade arbetet ett år innan utvärderingen skulle vara inlämnad. Flera personer på biosfärkontoret engagerades i ett intensivt arbete som kulminerade mot slutet. God tid- och resursplanering är viktigt.

Stora delar av arbetet handlar om att sammanställa uppgifter och data. Det kunde ibland ta tid att lokalisera de uppgifter som behövdes och i vissa fall kunde externa personer behöva engageras. Biosfärområdets verksamhetsberättelser var till stor hjälp för att komma ihåg och få en överblick över vad som faktiskt gjorts. Den kanske mest tidskrävande sektionen av utvärderingsformuläret var kap 3 – Ekosystemtjänster. Här krävdes mycket tankeverksamhet för att beskriva hur biosfärområdets verksamhet, projekt och aktiviteter relaterar till ekosystemtjänster. Det var lärorikt!

Det är klokt och mest effektivt att korrekturläsa successivt, kapitel för kapitel, löpande under processen. Det tog mycket tid att få till ett bra, fackmässigt korrekt språk i den engelska översättningen, att leta fram rätt bilder och samla ihop "supporting documents".

Processen är viktig

Utvärderingen är ett bra tillfälle att skapa stolthet och engagemang och Vattenriket har märkt att utvärderingsprocessen har stärkt biosfärområdet avsevärt. Att sätta fokus på "Det här har vi åstadkommit under de 10 åren", stärker både det egna teamet och stödet från kommunen och samverkansorganisationer. Det är viktigt att få till en bra process, annars är det risk för att det urholkas. Vattenrikets erfarenhet är att processen också samlar ihop de som är nya, då många personer på nyckelposter bytts ut över åren.

2019-06-01

Förankringsprocessen är viktig. Vattenriket har haft workshops med sin samrådsgrupp där de fört fördjupade diskussioner om vissa delar av 10-årsutvärderingen. De har också haft många öppna informationstillfällen bl a på naturum och utvärderingen har ställts ut i rådhuset. Sammantaget har detta skapa stöd, engagemang och intresse för kommande 10-årsperiod med tillhörande handlingsprogram.

Kommunikation

Vattenriket valde att fokusera på att kommunicera de goda exemplen. De valde 10 exempel på 10 år. De funderade mycket på hur man använder dem på bästa sätt, vilket har varit värdefullt även tiden efter att utvärderingen var inlämnad. Mycket framtaget material kan användas för lång tid framöver.

10-årsutvärderingen är ett bra tillfälle att jobba med media, inte bara för att skapa ökad synlighet utan även för att bidra till bättre förståelse för biosfärområdets verksamhet och ökad stolthet över biosfärområdet. En bra plan för media är viktigt.

Vattenriket valde att skriva utvärderingen på svenska, ur ett kommunikativt syfte, för att sedan översätta den till engelska när den var klar.

Resurser

Formulärets delar är av olika karaktär och olika metoder för att samla den informationen som ska fyllas i behövs. Det är en god hjälp och avlastning om man kan ha en person som ansvarar för samordning av arbetet. Det bör finnas finansiella resurser för, layout, tryckkostnader och översättning.